

ANNA ŠEVČÍKOVÁ A KOL., Děti a dospívající online. Vybraná rizika používání internetu, Praha: Grada, 2014, 183 s., ISBN 978-80-210-7527-6.

Publikace „Děti a dospívající online“ šestičlenného autorského týmu, kterou ve spolupráci s Masarykovou univerzitou vydalo nakladatelství Grada, vznikla díky výzkumnému projektu „Rizika používání internetu pro děti a adolescenty“. Jak podtitul napovídá, kniha z neřeberného množství výzkumných cest, které nám internet a interakce s ním nabízí, vybírá k deskripci a explikaci rizika, která souvisí s jeho používáním, přičemž respektuje klasifikaci rizik dle jejich charakteru a přihlíží i k osobnosti uživatele z hlediska jeho vulnerability vůči jednotlivým rizikům.

V osmi kapitolách se věnuje osmi různým aspektům užívání internetu dětmi a dospívajícími a v závěru vrcholí vymezením charakteristických rysů online rizik. Předkládá poznatky o chování dětí v prostředí internetu, o jejich preferencích a záměrech v závislosti na věku, rozlišuje nadměrné užívání a závislost na internetu, věnuje se problematice sociálních sítí (jejichž užívání je v dnešní době velmi rozšířeno, a to nejen mezi dětmi), s nimiž se pojí sdílení osobních informací a potenciálně nebezpečné setkávání se se známými z internetu, stranou nenechává ani polemiky nad škodlivostí a negativními dopady sexuálního obsahu, kterému je (ať už záměrně či nechtěně) vystaven každý uživatel internetu. Dále se věnuje sociálně patologickému jevu kyberšikany coby skupinovému procesu s jistými specifiky odlišujícími jej od klasické šikany, online obtěžování, diskutuje o problematice příslušnosti k online komunitám, reflektuje jejich možná nebezpečí a normativní vliv na život adolescentů (právě tito se totiž do všelikých komunit rádi začleňují). Poslední kapitola je jako jediná více orientována na rodiče a strategie jejich kontroly a omezování přístupu svých dětí k internetu.

Každá z kapitol se opírá o četné zahraniční teorie, operuje s anglickými odbornými pojmy a konfrontuje výsledky zámořských šetření s výsledky výzkumů panevropského šetření EU Kids online II, které proběhlo v roce 2010 a do nějž se zapojilo 25 států včetně ČR (výzkumný soubor čítal 25 000 respondentů z řad dětí a dalších 25 000 z řad rodičů). Jako takový umožňuje komparace způsobů užívání internetu dětmi a dospívajícími napříč evropskými státy. Vedle tohoto výzkumu jsou v knize prezentovány i výsledky získané výzkumem nazvaným „Rizika užívání internetu dětmi a dospívajícími“, což je výzkum recentnější (2012–2013), zaměřený ryze na českou dětskou a dospívající populaci, který zjištění dále zpřesňuje. Čtenář se v přehledných grafech seznamuje se situací nejen v ČR, ale autoři poukazují na občasné diskrepance mezi ČR a jinými zeměmi a předestírají jejich možné důvody. Důležitým přínosem výsledků prezentovaných výzkumů je jejich faktografická hodnota zdůrazněná tím, že autoři na jejich základě explicitně vyvrací mýty, které se kolem užívání internetu dětmi a dopadů expozice nevhodného obsahu na jejich psychosociální vývoj mezi laickou veřejností objevují.

Kniha překládá vybraná témata s citlivostí a navzdory většímu počtu spoluautorů mají kapitoly podobnou, logickou, čtenářsky přívětivou linii a kniha jako celek působí celistvě bez strukturálních výkyvů.

Jelikož internet už déle než desetiletí zasahuje a ovlivňuje život (nejen) dětí a mladistvých a tento trend nebude klesat (ba naopak), má kniha díky svým přehledným shrnutím, povaze a aktuálnosti předkládaných informací potenciál obohatit kohokoliv, kdo se profesně setkává

s dětmi a mládeží (za podstatné považují především vytipování popisovanými riziky zvláště ohrožených jedinců a přizpůsobení práce s nimi tomuto zjištění, resp. zacílení a zesílení preventivních programů), ale i širší (více či méně) odbornou veřejnost.

Karolina Diallo

(TF JU, karolina.diallo@gmail.com)